

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta

Současný stav v ochraně vybraných druhů zájmových zvířat a volně
žijících zvířat

Anna Koutníková

Vedoucí práce
prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc.

Konzultant
Ing. Vojtěch Frána

Bakalářská práce

2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Anna KOUTNÍKOVÁ**
Osobní číslo: **Z09146**
Studijní program: **B4131 Zemědělství**
Studijní obor: **Agropodnikání**
Název tématu: **Současný stav v ochraně vybraných druhů zájmových zvířat a volně žijících zvířat**
Zadávací katedra: **Katedra veterinárních disciplin a kvality produktů**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce: Získat základní údaje a formulovat poznatky o ochraně zvířat v Jihočeském regionu.

Metodika: Studentka zpracuje údaje o způsobu ochrany a péče o opuštěná zvířata a handikepovaná volně žijící v Jihočeském regionu se zaměřením na městský útulek v Č. Budějovicích a to včetně nákladů na veterinární péči a nákladů spojených s evidencí a umístováním těchto zvířat u nových majitelů. Dále se zaměří na úspěšnost jejich předávání novým majitelům a úspěšnost vypouštění do volné přírody. Pokud možno budou zjištěné údaje porovnány s obdobnými údaji z dalších útulků.

Dalším předmětem řešení bude zmapování možností umístění zvířat na přechodnou dobu do psích hotelů.

Zjištěné ukazatele budou zpracovány do tabulek a grafů a statisticky vyhodnoceny.

Členění práce do jednotlivých kapitol bude provedeno obvyklým způsobem - Úvod, literární přehled, metodika, výsledky a diskuse, závěr a přehled použité literatury.

Práce vychází z řešení projektu MSM 6007665806.

Rozsah grafických prací: **obrázky, grafy a tabulky**

Rozsah pracovní zprávy: **přibližně 30-50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- Fraser, A.F., Broom, D.M.: Farm animal behaviour and welfare. Cab International, Wallingford, UK, third edition, 1997, 437 p.
- Reece, O. W.: Fyziologie domácích zvířat. Grada Publishing, 1998, 449 s.
- Večerek, V.: Modelové případy v ochraně zvířat, Veterinární a farmaceutická univerzita, 2001, 147 s.
- Ochrana dravců a sov v zemědělsky využívané krajině, EkoCentrum, 1999, 226 s
- Prchalová, J.: Právní ochrana zvířat, Linde, 2009, 327 s.
- Kocourek, J.: Veterinární péče a ochrana zvířat, Eurounion, 1997, 412 s.

Vedoucí bakalářské práce:

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc.

Katedra veterinárních disciplin a kvality produktů

Konzultant bakalářské práce:

Ing. Vojtěch Frána

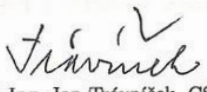
Datum zadání bakalářské práce: **14. března 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2012**

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc.

děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentůvá 13 ④
370 05 České Budějovice

prof. Ing. Jan Trávníček, CSc.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 14. března 2011

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG, provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 15. 3. 2012

Anna Koutníková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu práce panu prof. Ing. Miloslavu Šochovi a panu Ing. Vojtěchovi Fránovi za vedení a informace k bakalářské práci. Dále paní Bednářové, Králíčkové, MVDr. Karlíčkové a Tláškové za poskytnuté informace a údaje.

Souhrn (včetně Klíčových slov)

Bakalářská práce se zabývá současným stavem ochrany zvířat v Jihočeském kraji. Zaměřuje se na volně žijící a vybraná zájmová zvířata. Hlavním cílem práce bylo zjistit kolik volně žijících zvířat se vypustilo ze záchranných stanic zpět do volné přírody a počty zájmových zvířat umístěných k novým majitelům. Dále se zabývá možnostmi dočasného umístění zvířat ve psích hotelích.

Práce byla zpracována na základě informací, které poskytli zástupci jednotlivých organizací a společností. Tyto údaje byly statisticky vyhodnoceny v grafech a v tabulkách.

Klíčová slova

ochrana zvířat, welfare, zájmová a volně žijící zvířata, záchranné stanice, centra na ochranu zvířat, OS Kočky, psí hotely

Summary (including Key words)

The Bachelor's thesis deals with the current state of animal protection in the South Bohemian Region. It focuses on wild and selected companion animals. The main aim of the thesis has been to find out how many wild animals are being released back into nature from rescue stations and the numbers of companion animals placed with new owners. Further, the possibility of temporary accommodation of animals in hotels for dogs is explored.

The thesis has been elaborated on the basis of information provided by representatives of individual organisations and companies. The data has been statistically analysed in charts and tables.

Key words

animal protection, welfare, companion and wild animals, rescue stations, animal rescue centres, OS Kočky, hotels for dogs

OBSAH

1. Úvod.....	8
2. Metodika	9
3. Ochrana zvířat	9
3.1 Welfare.....	10
3.2 Úrovně ochrany zvířat.....	13
3.3 Základní pojmy	15
4. Ochrana zvířat v historii.....	16
5. Začátky ochrany zvířat u nás.....	17
6. Současný stav v ochraně zvířat v ČR.....	21
7. Orgány ochrany zvířat u nás	28
8. Orgány ochrany zvířat v EU	30
8.1 Ochrana zvířat - situace v roce 2010.....	32
9. Psí hotely na jihu Čech.....	33
10. Organizace a sdružení na území jižních Čech.....	35
11. Diskuse a závěr	43
Použitá literatura	44
Seznam tabulek	45
Seznam obrázků	46

1. Úvod

Ochrana zvířat je velmi rozsáhlá problematika. V České republice je ochrana zvířat zajišťována jak státními tak nestátními organizacemi a sdruženími. Ochrana zvířat je rozsáhlé téma, které je kvůli své rozsáhlosti občas opomíjené. Právní předpisy se snaží celé toto téma daným způsobem obsáhnout. Stát zřizuje útulky, kde se snaží opuštěným a ztraceným zvířatům poskytnout co nejlepší péči. Útulky řeší jen problematiku zájmových zvířat, nikoliv však volně žijících. Na ochraně zvířat mají velkou zásluhu dobrovolníci, kteří ochraně zvířat věnují veškerý svůj volný čas i prostředky. Na vlastní náklady zřizují depozita, záchranné stanice, popřípadě útulky a to jen z toho důvodu, aby poskytli zvířatům ochranu. Tito lidé shánějí finanční či materiálovou pomoc od sponzorů, dárců či formou dotací. Ohledně dotací není vždy jisté, zda splní požadavky a finanční pomoc od státu dostanou.

Od příštího roku bude uzákoněn nový zákon na ochranu zvířat, kde je uvedeno, že zvíře již není věc, ale živý tvor. Z jedné strany je toto dobré. Na straně druhé to komplikuje situaci ztracených či opuštěných zvířat, protože s nástupem nového zákona se lhůta pro nakládání se zvířetem snižuje na dva měsíce a obce již nebudou majiteli opuštěných zvířat a nemají tedy povinnost na ně platit.

Ke zjištění stavu řešení dané problematiky se vztahuje i cíl této práce, tj. získat základní údaje a formulovat poznatky o ochraně zvířat v Jihočeském regionu.

V bakalářské práci se soustředím jak na právní předpisy ochraňující zvířata před týráním, základní pojmy i na organizace a sdružení, která se v jižních Čechách zabývají touto ochranou. Dále je v ní řešena i problematika vymezení pojmů ochrany zvířat, welfare, základní úrovně ochrany, historie ochrany ve světě a v České republice (dále jen ČR), současný stav ochrany a její orgány v ČR, psích hotelů a činnost organizací a záchranných stanic na jihu Čech. Nakonec jsem své poznatky porovnávala s již publikovanými informacemi.

2. Metodika

V bakalářské práci byly zpracovány údaje o způsobu ochrany a péče o opuštěná zvířata a handicapovaná zvířata volně žijící v Jihočeském regionu se zaměřením na městský útulek v Č. Budějovicích a to včetně nákladů na veterinární péči a nákladů spojených s evidencí a umístováním těchto zvířat u nových majitelů. Dále byla sledována úspěšnost jejich předání novým majitelům a úspěšnost vypouštění do volné přírody. Dalším předmětem řešení bylo zmapování možnosti umístění zvířat na přechodnou dobu do psích hotelů. Zjištěné údaje byly zpracovány do tabulek a grafů. Členění práce do jednotlivých kapitol bylo provedeno obvyklým způsobem.

3. Ochrana zvířat

Pod tímto pojmem se obecně rozumí především ochrana zvířat proti týrání. Jejím cílem je zajistit zvířatům příznivé životní podmínky a ochránit je před bezdůvodným usmrcováním a před utrpením a bolestí (PRCHALOVÁ, 2009).

Může být vymezena jako vytvoření podmínek, které umožní zvířeti prožívat život na určité úrovni jeho spokojenosti (VEČEREK a kol., 2001).

Ochrana zvířat znamená chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti člověkem (MARTIŠKO, 1999).

Obsahem ochrany zvířat je ochrana hospodářských zvířat, ochrana zájmových zvířat, ochrana volně žijících zvířat a ochrana pokusných zvířat. Představuje ochranu zvířat při zacházení se zvířaty, zejména z hlediska jejich ošetřování, výživy a napájení, hygieny prostředí, plemenitby, rozmnožování, šlechtění, přepravy, léčení, využívání, zdolávání hromadných onemocnění a usmrcování zvířat (VEČEREK a kol., 1997).

V rámci ochrany zvířat žijících v lidské péči je největší důraz kladen na zajištění jejich příznivých životních podmínek (welfare) člověkem, kdežto u ochrany volně žijících živočichů bude základním požadavkem zachovat pro ně v dostatečné míře životní prostor (PRCHALOVÁ, 2009).

3.1 Welfare

Welfare bychom mohli přeložit jako životní pohodu zvířat. Pokud chceme zvířatům vylepšit život, měli bychom jim lépe porozumět. Základním omezením v posuzování ochrany zvířat z hlediska morálního je skutečnost, že pro zvířata není důležité to, co si myslíme, ale to co děláme (WEBSTER, 1999).

Pro zabezpečení základní úrovně pohody zvířat stanovila Britská rada na ochranu hospodářských zvířat (FAWC) pět svobod (WEBSTER, 1999):

- 1) svoboda od žízně, hladu a podvýživy** – musí být bezproblémový přístup k čerstvé vodě a krmivu dostačujícím k zachování plného zdraví a síly
- 2) svoboda od nepohodlí** – musí být poskytnuto vhodné prostředí včetně přístřeší a místa k odpočinku
- 3) svoboda od bolesti, zranění a nemoci** – pomocí prevence nebo rychlé diagnózy a léčení
- 4) svoboda uskutečnit normální chování** – poskytnout dostatečný prostor, vhodné vybavení a společnost zvířat téhož druhu
- 5) svoboda od strachu a úzkosti** – zabezpečit podmínky, které vylučují mentální strádání

Další šestou svobodou, kterou chce Webster přidat, je svoboda být svobodný, tzn. možnost vykonávat svobodně a osobně kontrolu nad vlastní životní pohodou. Tím se můžeme vyhnout nejen utrpení, ale i stavu umrtvující nečinnosti (PRCHALOVÁ, 2009).

Jestliže si představujeme pohodu zvířat jako prožívání života individuem zvířete na úrovni jeho spokojenosti, musí být vyjadřování vztaženo k určitému časovému intervalu. Z toho nám vyplývá, že pohoda zvířat se jen velmi obtížně stanovuje. Abychom mohli lépe určit pohodu zvířat, máme tyto ukazatele (VEČEREK a kol., 2001):

Hranice pohody zvířat - tuto hranici nelze přímo určit, protože úroveň komunikace člověka se zvířetem to neumožňuje. Proto se jí snažíme dovodit na základě řady nepřímých ukazatelů úrovně spokojenosti prožívání života zvířetem. Celkový výsledek je pak ovlivněn množstvím dalších nepřímých ukazatelů, vahou, kterou jednotlivým ukazatelům přisoudíme a tím také zatížením interpretační subjektivitou

člověka, který ve větší či menší míře přenáší parametry spokojenosti člověka do parametrů spokojenosti pro zvíře. Proto je hranice pohody pro každé zvíře velmi specifická. Může se nám stát, že v podmínkách, kde jedno zvíře dosáhne určité spokojenosti, tak u druhého zvířete tomu tak být nemusí.

Proměnlivost pohody zvířat v čase – hranice pohody se mění pro určitý časový interval. Je samozřejmé, že zvíře, které dosáhlo určité úrovně spokojenosti, nemusí při poklesu pod tuto úroveň následně po dlouhou dobu již spokojenosti dosahovat. Naopak zvíře, které zaznamenalo v jednom okamžiku pokles pod hranici spokojenosti, může následně dosáhnout opět na dlouhou dobu spokojenosti. Je proto významné, pro jaký časový interval je spokojenost vyjadřována.

Ukazatele pohody zvířat – přes obtížnost přímého stanovení prožívání života zvířete na úrovni jeho spokojenosti s ohledem na individuální a časovou proměnlivost je úsilí vymezit nepřímé ukazatele prožívání života zvířete na úrovni jeho spokojenosti. Parametry jsou obvykle ukazatele biofyzikální, biochemické, fyziologické, patofyziologické, farmakologické, klinické, etologické, produkční a další a to vymezené pro jedno zvíře, skupinu zvířat, kategorii zvířat nebo jen druh zvířat. Na základě těchto ukazatelů je snaha dovést úroveň spokojenosti prožívání života zvířetem v určitém časovém intervalu.

Podmínky pohody zvířete – na základě nepřímých ukazatelů úrovně spokojenosti prožívání života zvířetem jsou dovozovány podmínky, které by měly být vytvořeny pro daný druh, kategorii, skupinu nebo jednotlivé zvíře, v určitém časovém intervalu, aby byla naplněna úroveň spokojenosti prožívání života zvířetem. Můžeme tak určit základní požadavky na teplotu, vlhkost, proudění vzduchu, osvětlení, prašnost, mikrobiální kontaminace vzduchu a další mikroklimatické požadavky, dále rozměry stájí, chodeb, lože, stání, zábran, podlah, lze určit základní technologické požadavky na ustájení, krmení, napájení, stlaní, větrání, odklíz exkrementů a další, lze určit i další požadavky na velikost skupin zvířat, stabilitu skupin zvířat, hustotu zvířat, poměr krmných míst, kontakt s dalšími zvířaty, pohyb zvířat, medikace zvířat, kontakt s člověkem a další.

Zabezpečení podmínek pohody zvířat – podmínky odvozené na základě nepřímých ukazatelů prožívání života zvířete na úrovni jeho spokojenosti lze v zásadě zabezpečit. Ve většině případů však zabezpečení těchto podmínek nepředstavuje hlavní požadavek při chovu a zacházení se zvířaty. Hlavními požadavky jsou

co nejnižší náklady na co největší produkci získávané od zvířat (při určité kvalitě). Tomuto hlavnímu požadavku jsou přizpůsobovány technologie produkce v chovu a zacházení se zvířaty a to na úkor úrovně spokojenosti prožívání života zvířat. Tento ekonomický faktor je tak silný, že vytvořit takové technologie chovu a zacházení se zvířaty, v nichž prožívání života zvířete na úrovni jeho spokojenosti bylo potlačeno a dostalo se na úroveň jeho nespokojenosti vyjádřené strádáním, utrpením až týráním zvířete. Neomezené působení ekonomických faktorů v chovu a zacházení se zvířaty je proto regulováno stanovením podmínek pro chov a zacházení se zvířaty, které omezují týrání, utrpení a strádání zvířat. Tyto podmínky mají formu pravidla chování, stanoveného státem a vynutitelného státní mocí, jsou zakotveny v právních předpisech, je vykonáván dozor nad jejich dodržováním a v případě jejich porušení je jejich dodržování vynucováno sankcemi (VEČEREK a kol., 2001).

Zvíře chované doma se musí přizpůsobit životu, který je ve své podstatě nepřirozený. Proto je důležité, jestli se zvíře dokáže bez utrpení přizpůsobit prostředí a způsobu života, kterému je vystaveno (WEBSTER, 1999). V dnešní době můžeme zvířeti život prodloužit díky léčbě nemocí a operacím zranění, a proto je na nás rozhodnutí, kdy nechat zvíře odejít. Většinou toto rozhodnutí konzultujeme s veterinářem. Ten by si měl položit několik otázek před samotnou eutanázií vážně nemocného či zraněného zvířete. Tyto otázky jsou:

- 1) Netrpí zvíře bolestmi nebo jiným vážným strádáním či nepohodlím, které nemůže být účinně odstraněno?
- 2) Je schopné chodit a udržovat přiměřeně rovnováhu?
- 3) Je schopné bez velké námahy a zvracení žrát a pít v dostatečné míře, aby si udrželo kondici?
- 4) Nemá neoperovatelné nádory, které by způsobily bolesti nebo vážné nepohodlí?
- 5) Je schopné bez problémů dýchat?
- 6) Je schopné bez vážných potíží či inkontinence močit a kálet v normálních intervalech?
- 7) A konečně, je majitel schopen fyzicky a emocionálně zvládat všechnu péči a medikaci, kterou může zvíře potřebovat?

V posledních letech u nás výrazně vzrůstá zájem o chov exotických druhů zvířat jako domácích mazlíčků, protože vlastnit exotické zvíře se stává pro některé lidi důkazem určitého postavení a finanční situace. Tito lidé chtějí něco neobyčejného, zvláštního a přitom si neuvědomují, že se jedná o potencionálně nebezpečná zvířata. Jejich chov vyžaduje hluboké znalosti biologie, etologie, zásad správné výživy i podmínek ustájení (NOVÁK, 1999).

3.2 Úrovně ochrany zvířat

Úrovně ochrany jde z pohledu zájmu k jejich zabezpečení rozlišit na úroveň ochrany zvířat:

a) požadována zvířaty – je zabezpečením takových podmínek v chovu a zacházení se zvířaty, ve kterých jsou zvířata schopna prožívat život na úrovni jeho spokojenosti, tyto podmínky však není člověk v současné době schopen zjistit. Proto i při největším úsilí a v těch nejlepších podmínkách se můžeme těmto podmínkám z pohledu zvířat jen přiblížit, případně je splnit náhodně. Splnění těchto podmínek je zejména předmětem zájmu samotného zvířete a úsilí k jejich splnění se projevuje obvykle tehdy, když má zvíře možnost volby mezi různými podmínkami, v nichž se zvíře snaží zabezpečení pohody na úrovni jím požadované co nejvíce přiblížit.

b) morální – tu představují podmínky v chovu a zacházení se zvířaty, o nichž se člověk domnívá, že jsou těmi nejlepšími, v nichž jsou zvířata schopna prožívat život na úrovni jejich spokojenosti. Takové podmínky mohou být blízké nebo mohou být náhodně splněny na úrovni podmínek ochrany zvířat požadované zvířaty. Splnění těchto podmínek je zejména předmětem zájmu ochránářských organizací a úsilí k jejich splnění se projevuje tehdy, když je vytvořen prostor pro jejich uplatňování těmito organizacemi.

c) právní – jsou stanoveny právními předpisy, ty jsou kompromisem mezi morální a ekonomickou úrovní ochrany zvířat. Většinou nedosahují podmínek pro zabezpečení schopnosti prožívat život zvířaty na úrovni jeho spokojenosti, chrání však zvířata před nejčastějšími, nejznámějšími a nejvýraznějšími formami strádání, utrpení a týrání. Splnění těchto podmínek je zejména předmětem zájmu státu a úsilí k jejich splnění se projevuje zejména při dozoru nad dodržováním těchto podmínek a jejich vynucování státem.

d) ekonomická – představují jí takové podmínky v chovu a zacházení se zvířaty, které umožňují produkci od zvířat, náklady na tuto produkci (určité kvalitativní úrovně) jsou však minimální. Tyto podmínky jsou obvykle z hlediska ochrany zvířat horší než podmínky ochrany zvířat na úrovni právní. Splnění těchto podmínek je zejména předmětem ekonomického zájmu producenta a úsilí k jejich splnění se projevuje zejména při snaze o zachování konkurenceschopnosti produkce. Tyto podmínky ochrany zvířat mohou být provázeny různými formami strádání, utrpení a týrání. Zhoršení těchto podmínek pod tuto úroveň již vede zpravidla k poklesu produkce.

Zlepšení těchto podmínek nad ekonomickou úroveň v ochraně zvířat vede zpravidla k poklesu ekonomických výnosů z chovu a zacházení se zvířaty a není proto ve většině případů prováděno individuálně, protože by vedlo ke ztrátě konkurenceschopnosti, ale je vynucováno legislativou týkající se ochrany zvířat zejména proti týrání.

e) pro zachování života – podmínky, které jsou nezbytné pro zachování života zvířete, jsou horší než podmínky ochrany zvířat na úrovni ekonomické. Jejich splnění je zejména předmětem zájmu producenta o život zvířat. Tyto podmínky jsou provázeny strádáním, utrpením a týráním. Zhoršení těchto podmínek vede k úhynu zvířat a může nastat např. v případě ekonomického propadu producenta. Taková úroveň ochrany je obvykle ekonomicky velmi ztrátová a z hlediska legislativního postihována (VEČEREK a kol., 2001).

Právní ochrana zahrnuje ochranu zvířat proti týrání a ochranu volně žijících zvířat proti vyhynutí či vyhubení. V právních předpisech na ochranu přírody jsou chráněni i mrtvý živočichové a jejich identifikovatelné části, výrobky u nichž je patrné z obalu, etikety či průvodního dokumentu, že je vyroben z částí takového živočicha. Předpisy regulují obchodování s ohroženými druhy (PRCHALOVÁ, 2009).

Právní ochranu zvířat můžeme dělit na přímou a nepřímou. Do přímé ochrany spadají všechny právní předpisy, které vymezují, zakazují a postihují činnosti považované za týrání. Nepřímá ochrana slučuje všechny právní předpisy upravující zacházení se zvířaty a ochranu jejich zdraví a pohody. Jejich cílem není ochrana

zvířat proti týrání svým obsahem, ale přispívají k ochraně zvířat (www.svscr.cz/index.php?art=1285).

3.3 Základní pojmy

Živočich – jsou všichni obratlovci a bezobratlí, používá se u volně žijících zvířat

Zvíře – je každý živý obratlovec, kromě člověka, včetně volně žijícího jedince a jeho samostatného života schopné formy, nikoliv však plod či embryo.

Volně žijící zvíře – je zvíře patřící k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně, a to i v případě jeho chovu v zajetí.

Zvíře v lidské péči – je zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední lidské péči

Hospodářské zvíře – je zvíře chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kožešin a kůže, nebo pro další hospodářské či podnikatelské účely. Jako hospodářská zvířata označujeme kozy, skot, ovce, prasata, koně, osli a jejich křížence, drůbež, kožešinová zvířata, králíky, zvěř, jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací.

Zvíře v zájmovém chovu - u tohoto zvířete není hospodářský efekt hlavním účelem chovu. Tato zvířata jsou chovaná buď v prostorách k tomu určených, nebo v domácnosti. Tento chov slouží především k zájmové činnosti člověka, nebo slouží zvíře jako společník.

Zvíře vyžadující zvláštní péči (nebezpečné zvíře) – zvíře v zájmových chovech, které vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky na zacházení, umístění, napájení, krmení, případně ošetření.

Handicapované zvíře – je volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopné přežít ve volné přírodě.

Pokusné zvíře – je každé zvíře, které je či má být použité k pokusům, včetně volně žijícího zvířete.

Chovatel – je každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová zvíře, nebo zvířata, trvale či dočasně, přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchranné stanice, hotely a penziony pro zvířata

nebo zoologické zahrady, provádí pokusy na zvířeti nebo zvířatech anebo pořádá jejich veřejná vystoupení (PRCHALOVÁ, 2009).

4. Ochrana zvířat v historii

Již v dávných civilizacích se začaly objevovat první zákonné normy na ochranu zvířat. Jelikož tyto normy byly právními normami, jedná se spíše o ochranu vlastníka zvířete než o samostatnou ochranu zvířete. První zmínka je v zákonu Lipit – Ištarovy z roku 1934-1924 před naším letopočtem (dále jen př. n. l.), kde v článcích 39-42 jsou vypočítány tresty za poškození dobytčete. Poté můžeme najít zmínky i v tzv. Sumerském prototypu Ch z 19 -18. století př. n. l.

V Zákonech z Ešnunny se prvně setkáváme s nařízenímí týkajícími se psů. Je zde například (dále např.) uvedeno: Pokud pes zabije plnoprávného občana, potom jeho majitel musí zaplatit 2/3 miny (přibližně 336,6 g) stříbra, když zadává otroka je majitel psa povinen zaplatit 15 šekelů (asi 126 g) stříbra. Tato nařízení platí pouze v případě, že majitel psa byl upozorněn a tedy věděl, že pes je kousavý.

Nejvýznamnějším dílem z této doby je zákonodárské dílo krále Chammurapiho, které vznikalo od roku 1792 -1750 př. n. l. O zvířatech se zde zmiňuje řada paragrafů. Některé paragrafy se zabývají cenou zvířat a ochranou jejich majitele. Například v paragrafu 241 je majitel dobytčete, které bylo vzato bezdůvodně jako zástava, odškodněn viníkem 1/3 miny (přibližně 168,3 g) (VEČEREK a kol., 2001).

Další paragrafy řeší tzv. povinnou péči o zvířata. Paragraf 245 připomíná, že pokud si někdo najal dobytče a nechal je uhynout z nedbalosti nebo bil dobytče tak, že pošlo, nahradí majiteli dobytče dobytčetem. Pokud si najaté dobytče zlomí nohu nebo je mu podřena krční šlacha, dostane majitel také nové dobytče to je uvedeno v paragrafu 246. Když nájemce vyrazí dobytčeti oko, musí majiteli zaplatit polovinu kupní ceny zvířete ve stříbře. Pokud nájemce zlomí dobytčeti roh, přeráznul ocas nebo mu poškodil hřbet, musí zaplatit majiteli 1/5 kupní ceny ve stříbře. V případě, že bylo najaté dobytče “udeřeno bohem“ a nájemce při bohu odpřisáhl, že na jeho uhynutí nenese viny, bude beztrestný.

Dále paragrafy řeší např. potrkání dobytčetem a náhradu škody za něj nebo povinnosti pastýřů stád. Pokud pastýři uhyne zvíře, je povinen jej majiteli

nahradit novým zvířetem. Prvně jsou zde také uvedeny ceny i tresty za veterinární péči. Za zmínku stojí to, že za dobře provedenou operaci a následné vyléčení náleží lékaři odměna ve výši 1/6 z tržní ceny zvířete. Jestliže ale zvíře uhynulo, musí lékař majiteli zaplatit 1/5 z tržní ceny zvířete.

Z výše uvedených paragrafů je znát, že zákonodárci byli schopni určit přesnou náhradu za smrt člověka. Naproti tomu u zvířat, která se brala jako věc, je vždy uváděna pouze jeho tržní cena popř. její část.

Ani pozdější kultury péči o zvířata nezanedbávaly, protože byla přijímána jako civilizační vymoženost. Z toho důvodu byla přejímána i od předchozích kultur.

V Zákonech dvanácti desek, které vznikly v Římě v polovině 5. století př. n. l., nalzáme stejné chápání zvířete jako u předchozích jmenovaných. Chov zvířat a péče o ně je zachycena v mnoha dílech římských autorů, kteří píšou o zemědělství. Jedním z nich je básník Publius Vergilius Maro (70 -19 př. n. l.), který se ve svém 3. dílném díle Georgica (Rolnické zpěvy) ve své třetí knize zcela věnuje chovu a péči o dobytek (VEČEREK a kol., 2001).

Také Lucius Junius Moderatus Columella zpracoval toto téma ve své knize De re rustica (O zemědělství). Toto dílo se skládá z 12 svazků. Každý svazek je věnován jinému tématu (leccos.com/index.php/clanky/columella). V 1. knize popisuje péči o domácí zvířata a v 6. – 8. svazku se přímo zabývá chovem zvířat.

Po zániku Římské říše a s nástupem barbarských států mizí zájem i o obecnou vzdělanost. Z tohoto dlouhého období se nám nedochovala žádná písemná zmínka o chovu a péči o zvířata. První zmínky se objevují až s nástupem renesance, která se postarala o to, aby naší moderní civilizaci zprostředkovala návrat k antické civilizaci. To se týkalo pouze Evropy. V orientálním světě si cestu k naší kultuře hledali mnohem složitěji a po delší dobu, proto jsme na konci 20. století schopni rekonstruovat pouze zlomek znalostí našich předků (VEČEREK a kol., 2001).

5. Začátky ochrany zvířat u nás

V začátcích se ochrana zvířat řídila pravidly, jejich dodržování bylo dobrovolné a jejich porušení nebylo postižitelné. Tato pravidla byla určitou morální normou chování člověka ke zvířeti. Bohužel tato pravidla neposkytovala ochranu zvířeti v případě týrání. V průběhu let se z některých pravidel staly zákony, nařízení

či vyhlášky. A tak se z morálního chování člověka ke zvířeti stala právní norma (VEČEREK a kol., 2001).

Prvními právními normami na našem území jsou:

- nařízení č. 31/1855 ř. z., kterým se vydává zákonný předpis proti týrání zvířat.
- vyhláška zemského prezidenta ve Slezsku č. 8/1899 slezského zemského zákoníku (dále s. z. z.), která obsahuje zákazy týkající se nejčastěji pozorovaného.
- na zvířata týraná v živnostenském provozu myslelo nařízení prezidenta zemské správy politické pro Slezsko č. 18/1926 s. z. z.
- vyhláška místodržitele na Moravě č. 61/1901 moravského zemského zákoníku (dále jen m. z. z.), kde se vyhláší předpisy proti týrání zvířat, ve znění vyhlášky č. 51/1914 m. z. z.
- vyhláška místodržitele pro Čechy č. 45/1902 českého zemského zákoníku, o zamezení týrání zvířat.

Všechny tyto normy a vyhlášky měly ten nedostatek, že člověk byl za týrání potrestán pouze tehdy, pokud jeho jednání vzbuzovalo veřejné pohoršení a pokud k jeho jednání došlo v přítomnosti jiných lidí. Proto můžeme říci, že tyto normy a předpisy nechránily týrané zvíře, ale spíše člověka a jeho citové vnímání. Také peněžité tresty za týrání zvířat přibližně ve výši 20,- Kč, ne vždy odpovídaly míře jednání a následně i poškození zvířete.

Proto byly tyto předpisy zrušeny nařízením vlády č. 106/1939 Sb. Toto nařízení z roku 1939 obsahuje nařízení zákazu týrání zvířat a definuje týrání zvířat (§1) jako každé jednání nebo opomenutí, jímž se působí zvířeti bez rozumného a oprávněného důvodu bolest nebo utrpení. Na dodržování tohoto nařízení měli dohlížet politické (státní policejní) úřady (zemské, okresní, vládní), obce, úřední veterináři a inspektoři.

Přestoupení některého ustanovení tohoto nařízení se trestalo (státním policejním) úřadem peněžitou pokutou do 5000,- Kč nebo vězením do 14 dnů. Stejně byl potrestán ten, kdo vědomě trpěl, aby osoba, jež nedokonala čtrnáctý rok věku nebo duševně chorá či slabomyslná, na kterou má dohlížet se dopustila přestoupení některého ustanovení tohoto nařízení nebo účasti na takovém činu.

Díky tomuto nařízení mohlo být týrané zvíře zabaveno a potřebovalo-li léčení, okresní (státní policejní) úřad zařídil jeho léčení, případně mohl svěřit po dobu léčení zvíře jiné osobě. Jestliže bylo týrané zvíře v takovém stavu, že nechat ho naživu by bylo kruté, zařídil okresní úřad jeho usmrcení.

Pokud bylo týrání opakované, mohl okresní (státní policejní) úřad prohlásit týrané zvíře za propadlé ve prospěch státu. Takové zvíře mohlo být prodáno jiné osobě.

O zabavené zvíře, zejména o zabezpečení jeho péče, živení a přístřeší byly povinny se postarat obce a to za náhradu skutečných nákladů (od toho, kdo odpovídal za týrání zvířete) nebo z výdělku za prodané zvíře.

Vládní nařízení č.106/1939 bylo částečně změněno vládním nařízením č.108/1941 Sb., změna spočívá v postihu za týrání zvířat. Je zde uvedeno, že ten, kdo surově týrá zvíře způsobem, který je výrazem bezcitného smýšlení pachatele, bude potrestán soudem pro přečin tuhým vězením do dvou let. Kdo neoprávněně vykonává činnost se živými zvířaty nebo na nich provádí pokusy, při nichž se zvířeti způsobuje značná bolest, jeho poškození tělesné nebo smrt, bude potrestán soudem za přečin tuhým vězením do šesti měsíců. Stejně potrestán je ten, kdo zabíjí teplokrevná zvířata bez předchozího omráčení. Kdo jinak překročí některá ustanovení tohoto nařízení, bude potrestán peněžitou pokutou do 10 000,- Kč nebo vězením do jednoho měsíce.

Podrobněji se k ochraně zvířat vyjadřuje nařízení vlády č. 109/1941 Sb. Blíže se zde upravuje pravidlo používání zvířat k pracím, chování zvířat v hospodářství nebo domácnosti, dopravu a hnaní zvířat, jakož i nakládání se zvířaty, jsou-li předmětem obchodu, ustanovení proti zbytečnému a surovému trestání zvířat, užívání zvířat v dolech, užívání zvířat k vědeckým, léčebným a vyšetřovacím účelům, usmrcování zvířat, ochrana ryb a jiných studenokrevných zvířat (včetně hlemýžďů a raků) před týráním.

Toto nařízení také obsahuje zákaz cpaní drůbeže šiškami příliš velkými a suchými, později je cpaní drůbeže zakázáno přímo ve vládním nařízení č. 176/1942 Sb. Všechny výše zmíněné předpisy v zásadě přestaly být prosazovány po vydání ústavních dekretů prezidenta republiky o obnovení právního pořádku, vyhlášených vyhláškou ministra vnitra č.30/1945 Sb., o platnosti ústavního dekretu prezidenta

republiky o obnovení právního pořádku a předpisy navazujícími (VEČEREK a kol., 2001).

Poté postih za týrání zvířat obsahoval až trestní zákon správní č. 88/1950 Sb., v němž v § 60 je ustanoveno, že kdo bez rozumného důvodu způsobí zvířeti bolest nebo jiné utrpení, bude potrestán pokutou ve výši do 5000 Kč nebo odnětím svobody až na sedm dní. Takže potrestání viníka je možné srovnávat s vládním nařízením č.106/1939 Sb. i když v něm bylo delší odnětí svody.

Dále se s touto tematikou můžeme setkat ve vládním nařízení č. 78/1951 Sb., o trestní pravomoci místních národních výborů, které určuje pravomoc stíhat v první stolici přestupky uvedené v trestním zákonu správním v oblasti ochrany zvířat proti týrání místním národním výborům. V roce 1950 byl zákon č. 88/1950 zrušen zákonem č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku.

Další pravidla chování člověka ke zvířeti z hlediska ochrany zvířat byla formulována v roce 1987 v zákoně č. 87/1987 Sb., o veterinární péči a v zákoně č. 108/1987 Sb., o působnosti orgánů veterinární péče ČSR. Zákon o veterinární péči obsahoval v §6 zákaz týrání zvířat, ale bohužel nedefinoval, jaké chování lze považovat za týrání. Také veterinární dozor definovaný v §22 zákona neobsahoval dozor nad dodržováním zákazu týrání zvířat. Zákon umožňoval uložit občanovi napomenutí popř. pokutu až do výše 5000,- Kčs, který se dopustil přestupku tím, že týral zvíře. Tyto přestupky podle zákona o působnosti orgánů veterinární péče ČSR pro-jednávaly místní národní výbory (§ 3). Za méně závažné přestupky bylo možné vybrat a uložit pokutu do výše 200,- Kč bez dalšího projednávání. Tento zákon neumožňoval odebrání zvířete ani jeho propadnutí ve prospěch státu.

Až zákon č. 239/1987 Sb., o veterinární péči, uváděl v § 22 veterinární dozor nad dodržováním zákazu týrání zvířat. Nový zákon o působení orgánů veterinární péče ČSR č. 437/1991 Sb., změnil a doplnil zákon č. 108/1987 Sb., o působnosti orgánů veterinární péče ČSR, kterým se zrušil § 3, podle nějž projednával přestupky na úseku veterinární péče místní národní výbor, a změnil se § 9 tak, že k projednávání přestupků na úseku veterinární péče byla určena okresní (městská) veterinární správa. Tento zákon však zrušil i § 29, 30, 31 týkající se přestupků

v zákoně č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, tím tedy i § 29 odst. 2 písm. b) zákona 87/1987 Sb., který umožňoval uložit občanovi napomenutí nebo pokutu za přešupek týraní zvířat. Zákon sice zavedl § 11a, 11b a 11c týkající se přešupků do zákona č. 108/1987 Sb., zde však již přešupek týraní zvířete a postih tohoto přešupku uveden nebyl. Až zákon č.557/1991 Sb., obsahuje § 203, který vymezuje trestný čin týraní zvířat. Kdo týrá zvíře, ačkoliv byl za obdobný přešupek v posledním roce postižen nebo za takový čin v posledních dvou letech odsouzen, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem. Kdo utýrá zvíře, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti, nebo peněžitým trestem.

Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, spáchá-li výše uvedené činy veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Tímto zákonem byl do právních předpisů zaveden soudně postižitelný čin týraní zvířat (VEČEREK a kol., 2001).

6. Současný stav v ochraně zvířat v ČR

Zvířata jsou v současné době v našem právním systému brána jako věc, ale v zákoně 246/ 1992 Sb. je uvedeno „ Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni vnímat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka“.

V současnosti se v České republice připravuje nový občanský zákoník, který by měl nahradit dosavadní již zastaralý zákoník od 1. ledna 2013. V něm je např. uvedeno, že zvíře není věc. Tento výrok komplikuje vlastnické vztahy ke zvířatům a odpovědnost za ně s ohledem na rozdílné postavení volně žijících zvířat v přírodě a zvířat v lidské péči (PRCHALOVÁ, 2009).

Opuštěná či ztracená zvířata, která jsou v současnosti umístěna v útulku déle než 6 měsíců má ve vlastnictví obec. Tato situace se však změní s nástupem nového zákona, podle nějž se lhůta pro nakládání se zvířetem snižuje na dva měsíce, a obce již nebudou majiteli opuštěných zvířat a nemají tedy povinnost na ně platit (ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ochrancni-novy-obcansky-zakonik-zhorsipostaveni-opusteny-zvirat).

Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týraní, ve znění zákona č.162/1993 Sb., zákona č. 193/1994 Sb., č.243/1997 Sb., nálezu ÚS č. 30/1998 Sb., chrání proti

strádání, utrpení, týrání, poškozování zdraví a usmrcování bez důvodu obratlovce kromě člověka, nikoliv však plody (fěty) nebo embrya.

Tento zákon obecně zakazuje všechny formy propagace týrání zvířat, týrání zvířat, zásahy způsobující bolest zvířatům (zde existují výjimky), opustit zvíře s úmyslem se ho zbavit nebo vyhnat, bezdůvodné usmrcování zvířat. Zákon nám definuje týrání zvířat a to zejména v oblasti podmínek chovu zvířat, krmení a napájení zvířat, podávání léčiv a přípravků, chirurgických zákroků na zvířatech, působení vlivů na zvířata, zacházení se zvířaty, využívání zvířat (VEČEREK a kol., 2001).

Chovatelé zvířat v zájmových chovech jsou povinni vytvářet zvířatům přiměřené podmínky pro zachování jejich fyziologických funkcí a zajištění jejich biologických potřeb a provést potřebná opatření proti jejich úniku. Zakázán je chov, jehož důsledkem je znetvoření nebo nezpůsobilost částí těla zvířat nebo jeho orgánů popř. jejich zánik. Chov nebezpečných druhů podléhá schválení příslušné okresní veterinární správy, které vydává na žádost chovatele. Toto povolení má časový limit tři roky, ale může být na základě písemné žádosti prodlouženo. Tento chov podléhá pravidelné kontrole ze strany vydavatele povolení, který je povinen ji provést minimálně jednou ročně, aby bylo zaručeno, že zákonem dané podmínky jsou dodržovány. Pokud by se při kontrole zjistil opak, pak má právo okresní veterinární správa toto povolení odejmout.

Zvláštní podmínky jsou stanoveny pro chovatele, kteří na základě živnostenského oprávnění chovají zvířata určená pro zájmové chovy za účelem obchodování s nimi a kteří provozují jezdecké nebo jízdní podniky. Tito chovatelé mají ohlašovací povinnost u okresní veterinární správy a povinnost vedení evidence nakoupených a prodaných zvířat, včetně dokladů o jejich původu. Porušení těchto podmínek může vést až k zániku živnostenského oprávnění nebo jeho pozastavení.

U volně žijících zvířat jsou zakázány způsoby lovu (do ok, železa, tlučky a sítě, nejde-li o odchyt do sítí za účelem tzv. zazvěřování a ornitologického průzkumu, jedovaté návnady a použití jedů obecně, lep, jestřábí koše, výbušniny, luky a samostřily, elektrický proud, nepovoluje-li tento posledně uvedený způsob zvláštní právní předpis), nejde-li o odchov a usmrcování tzv. karanténních škůdců.

Odchytová zařízení musejí být konstruována a obsluhována tak, aby vylučovala týrání odchycených zvířat (KOCOUREK, 1997).

Vyhláška č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat - stanovuje požadavky na prostory a budovy pro zvířata, péči o jejich zdraví, ochranu při jejich přepravě, při pokusech, náležitosti pokusu, náležitosti projektu pokusu, náležitosti žádosti o udělení akreditace uživatelskému zařízení a osvědčení chovnému a dodavatelskému zařízení, rozsah a způsob zkoušek odborných znalostí nezbytných pro osvědčení odborné způsobnosti k práci se zvířaty.

Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb., a č. 464/2009 Sb., stanovuje minimální standardy na ochranu telat, prasat, ovcí a koz, ochranu koní, drůbeže, obecné zásady na ochranu nosnic, minimální standardy na ochranu nosnic v alternativních systémech chovu, v neobohacených klecových systémech chovu, v obohacených klecových systémech chovu, minimální standardy pro ochranu kura domácího ve výkrmu, minimální standardy na ochranu běžců ve farmovém chovu. Tyto standardy se týkají pštrosa dvouprstého (*Struthio camelus*), nandu pampového (*Rhea americana*) a emu hnědého (*Dromaius novaehollandiae*).

Dále jde o minimální standardy pro ochranu kožešinových zvířat, minimální standardy na ochranu jelenovitých zvířat ve farmovém chovu, ty se týkají hlavně jelena lesního (*Cervus elaphus*), siky (*Cervus nippon*) a daňka evropského (*Dama dama*).

Vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb., vymezuje pojmy jatka, přehánění, ustájení, přechování ryb, fixaci a omráčení, odborně způsobilé osoby k porážení zvířat na jatkách a jejich vzdělání, vymezuje požadavky na vykládku a přehánění zvířat na jatkách, péči o zvířata před porážkou, péči o ryby před usmrcením, postupy omračování zvířat, vykrvování jatečných zvířat, postupy při usmrcování zvířat, postupy při usmrcování nadpočetných kuřat a embryí kuřat v líhních, postupy při usmrcování kožešinových zvířat ve farmovém chovu.

Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat. Tato vyhláška vymezuje podmínky chovu drezúrovaných zvířat, jak musí vypadat prostory pro drezúrovaná zvířata, podmínky drezúry drezúrovaných zvířata.

Tato vyhláška má sedm příloh:

- 1) zvláštní podmínky chovu kočkovitých šelem
- 2) zvláštní podmínky chovu medvědů
- 3) zvláštní podmínky chovu slonů
- 4) zvláštní podmínky chovu volně žijících koňovitých
- 5) zvláštní podmínky chovu lam a velbloudů
- 6) zvláštní podmínky chovu turovitých
- 7) zvláštní podmínky chovu delfinovitých

Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, ve znění vyhlášky č. 205/2011 Sb.

Tato vyhláška stanovuje druhy zvířat vyžadující zvláštní péči a vzor žádosti o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Vyhláška č. 3/2009 Sb., o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání.

Tato vyhláška upravuje obsah a rozsah odborného kurzu pro získání odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání, požadavky na školicí pracoviště, složení zkušební komise, průběh zkoušky, podmínky a způsob vydávání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání a vzor osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání.

Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě

Tato vyhláška stanovuje školení a způsob absolvování školení zaměstnanců dopravce nebo provozovatele sběrného nebo shromažďovacího střediska, obsah a rozsah odborného kurzu, velikost prostor pro přepravovaná zvířata. Tyto podmínky jsou stanoveny, jak pro přepravy na které se vztahuje přímo použitelný předpis evropského společenství, tak i na přepravy, na které se nevztahuje přímo použitelný předpis evropského společenství.

Vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a chovu

Tato vyhláška stanovuje vzor žádosti o schválení řádu ochrany zvířat při veřejném vystoupení a o schválení řádu na ochranu zvířat při chovu, obsahuje poučení osob o ochraně zvířat při veřejném vystoupení, náležitosti řádu ochrany zvířat

při veřejném vystoupení a řádu ochrany zvířat při chovu, podmínky chovu psů a koček, pokud se jedná o chovná zvířata.

Vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu

Vymezuje pojmy intenzivní péče, rehabilitace, adopční péče, odchov mláďat, přípravu na vypuštění, dlouhodobý chov, zimování, oddělený prostor pro handicapované zvíře, zimoviště, zimní spánek (hibernace), stanovuje podmínky chovu, vybavení a minimální prostor pro handicapovaná zvířata, určuje, jak má vypadat odborný kurz pro získání osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata a průběh zkoušky a vydávání osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata.

Tato vyhláška má dvě přílohy

1. Požadavky na velikost a vybavení prostor pro vybrané druhy handicapovaných zvířat:

- Minimální velikost a vybavení prostor pro dravce a sovy
- Minimální velikost a vybavení prostor pro labutě
- Minimální velikost a vybavení prostor pro brodivé kromě bukáčka malého
- Minimální velikost a vybavení prostor pro pěvce malé a střední, pro šplhavce, kukačku obecnou, srostloprsté, měkkozobé, rorýse obecného a křepelku polní
- Minimální velikost a vybavení prostor pro krkavcovité pěvce
- Minimální velikost a vybavení prostor pro vrubozobé (kromě labutí), potápky, potáplice, kormorány a lysky
- Minimální velikost a vybavení prostor pro racky a rybáky
- Minimální velikost a vybavení prostor pro bahňáky, chřástaly a bukáčka malého
- Minimální velikost a vybavení prostor pro hrabavé (mimo křepelky)
- Minimální velikost a vybavení prostor pro lasicovité a psovité šelmy (kromě vlka), mývaly a pro kočku divokou
- Minimální velikost a vybavení prostor pro rýsa ostrovida a vlka obecného
- Minimální velikost a vybavení prostor pro prase divoké
- Minimální velikost a vybavení prostor pro srnce obecného

- Minimální velikost a vybavení prostor pro jelenovité, s výjimkou srnce obecného
- Minimální velikost a vybavení prostor pro ježky
- Minimální velikost a vybavení prostor pro zajíce
- Minimální velikost a vybavení prostor pro veverku obecnou a plchy
- Minimální velikost a vybavení prostor pro bobra evropského
- Minimální velikost a vybavení prostor pro ondatru pižmovou
- Minimální velikost prostor pro malé hlodavce
- Minimální velikost a vybavení prostor pro netopýrovité a pro vrápencovité

V druhé příloze je vzor osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata.

Vyhláška č. 128/2010 Sb., o způsobilosti k označování psů tetováním

Tato vyhláška upravuje obsah, rozsah a organizaci školení se zaměřením na označování psů tetováním.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

V tomto zákoně jsou v paragrafech 299, 300, 302, 303, 304, 305 a 306 uvedeny tresty za neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti, týrání zvířat, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, pytláctví, neoprávněnou výrobu, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňující užitek hospodářských zvířat a šíření nakažlivé nemoci zvířat.

Zákon o veterinární péči č. 166/1999 Sb., – Tento zákon vymezuje veterinární péči v aspektech ochrany zvířat, jsou zde vymezeny povinnosti pro všechny chovatele, další povinnosti pro chovatele hospodářských zvířat, jsou zde podmínky pro přepravu zvířat, přemísťování zvířat a podmínky svobody zvířat. Dále zde můžeme najít povinnosti provozovatele jatek a podmínky pro prodej zvířat a živočišných produktů.

Zákon o léčivech č. 79/1997 Sb., – Je zde ustanovení týkající se zacházení s léčivy z pohledu způsobilosti zacházení s léčivy, výdeje léčiv a používání léčiv (VEČEREK a kol., 2001).

Zákon o myslivosti č. 512/1992 Sb., – Postihuje mimo jiné obhospodařování tzv. zvěře (v případě dravců a sov „škodné“) prostřednictvím prováděcí vyhlášky č. 134/96 Sb. Mezi tzv. škodnou zvěř je zařazena většina našich dravců a sov včetně těch nejvzácnějších a nejohroženějších chráněných zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon je nadřazen zákonu o myslivosti.

Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/92 - ve vyhlášce č. 395/1992, která byla vydána k tomuto zákonu je polovina našich dravců a sov. Jsou zde orli – rod *Aquila*, orlovec říční (*Pandion haliaetus*), jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), krahulec obecný (*Accipiter nisus*), poštolky (*Falco tinnunculus*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), moták pilich (*Circus cyaneus*), moták lužní (*Circus pygargus*), káně lesní (*Buteo buteo*), káně rousná (*Buteo lagopus*), výr velký (*Bubo bubo*) a sovy čeledi Strigidae.

Bernská konvence - Tato úmluva vznikla v roce 1979 v Bernu, Česká republika se k ní připojila v roce 1994 a od té doby jsou všechny druhy dravců a sov vyskytujících se na našem území chráněny touto úmluvou.

U zařazených 580 přísně chráněných druhů živočichů je zakázáno:

- Záměrný odchyt, držení a zabíjení,
- záměrně poškozovat nebo ničit místa sloužící k rozmnožování nebo odpočinku,
- záměrné vyrušování, zejména v době rozmnožování, odchovu mláďat a přezimování,
- záměrně ničit nebo odebírat vejce divokého ptactva a živočichů nebo si ponechávat tato vejce, třeba prázdná,
- držet a ve vnitrostátním oběhu obchodovat s těmito živočichy, ať živými či mrtvými, včetně preparovaných živočichů nebo kterékoli jejich běžně rozpoznatelné části nebo odvozeniny.

Výjimky ze zákazů pokud neexistuje uspokojivé řešení a že výjimka nebude na újmu přežití populace a to zejména:

- Pro ochranu rostlinstva a zvířeny,
- pro zabránění vážné škody na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodě a jiných formách majetku,

- v zájmu veřejného zdraví a bezpečnosti, bezpečnosti ve vzduchu nebo jiných vyšších veřejných zájmech,
- pro účely výzkumu a výuky, pro obnovení populace, pro reintrodukci a pro nutný odchov,
- k povolení, za přísně sledovaných podmínek, výběrově a v omezeném rozsahu odebírat, chovat nebo jinak uvážlivě užívat určitých divokých zvířat a rostlin v malém počtu.

Zakázané prostředky a metody zabíjení a chytání živočichů:

Smyčky a pytlácká oka, lepidla a háčky na ptáky, živá zvířata a ptáci použité jako oslepená nebo zmrzačená návnada, magnetofony, elektrická zařízení schopná zabíjet nebo omráčit, zdroje umělého osvětlení, zrcadla a jiné oslnující prostředky, zařízení pro osvětlení terčů, hledí pro střelbu v noci s elektronickým zvětšením obrazu nebo pro převrácení obrazu a podobná zařízení, výbušniny (s výjimkou lovu velryb), sítě a pasti (jestliže jsou použity k zabíjení ve velkém měřítku nebo zabíjení bez výběru), jed a návnady s jedem nebo s umrtvujícím prostředkem, zaplňování nebo vykuřování, poloautomatické nebo automatické zbraně, se zásobníkem schopným pojmout více jak dva náboje, letadlo, motorové vozidlo v pohybu. Výjimky ze zákazů lze učinit z důvodu uvedených u zvláště chráněných druhů živočichů.

Washingtonská konvence (CITES)

Většina dravců je chráněna také touto konvencí, ta vznikla v roce 1973 a Česká republika k ní přistoupila dne 28. 2. 1992 (MARTIŠKO, 1999).

7. Orgány ochrany zvířat u nás

Ministerstvo zemědělství

- Stanovuje hlavní úkoly na úseku ochrany zvířat, organizuje, řídí a kontroluje jejich plnění.
- Dále řídí výkon státní správy na úseku ochrany zvířat a spolupracuje s ostatními úředními orgány státní správy, Akademií věd ČR, vysokými školami a občanskými sdruženími, která se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat.

Ústřední komise pro ochranu zvířat

- Její členy jmenuje ministr zemědělství v dohodě s ministrem životního prostředí.
- Koordinuje, kontroluje plnění úkolů ochrany zvířat, doporučuje nezbytná opatření.
- Stanovuje podmínky pro akreditaci uživatelských zařízení a vydávání osvědčení pro chovná zařízení a dodavatelská zařízení.
- Vede ústřední evidenci počtu pokusných zvířat použitých pro textace, bezpečnostní záruky, projekty základního výzkumu, vyhledávací výzkum a výuku.
- Stanovuje okruh a rozsah znalostí potřebných pro práci s pokusnými zvířaty.
- Schvaluje řády pro chov a zkoušky zvířat.
- Proti jejímu rozhodnutí se nelze odvolat, může se podat pouze žádost o jeho přezkoumání soudem.

Orgány veterinární správy (Krajské, Státní)

- Vykonávají dozor nad ochranou zvířat.
- Schvalují chov nebezpečných druhů zvířat.

Některé ústřední orgány státní správy

- Vydávají povolení k použití pokusných zvířat pro projekty základního výzkumu, vyhledávacího výzkumu, testací, bezpečnostních záruk a výuky.
- Vedou evidenci o počtu a druhu zvířat použitých pro pokusné účely.
- Uveřejňují v pravidelných časových intervalech ve stanoveném rozsahu statistické údaje o použití pokusných zvířat.
- Vydávají osvědčení dle § 17 zákona 246/1992 Sb. (KOCOUREK, 1997).

Obce

Projednávají porušení ochrany zvířat proti týrání a ukládají pokuty případně zvláštní opatření (odebrání zvířete) (VEČEREK a kol., 2001).

Ministerstvo životního prostředí České republiky (MŽP ČR)

Odbor ochrany přírody

Podle § 79 zákona č. 114/92 Sb. mimo jiné uděluje výjimky z ochranných podmínek zvláště chráněných kriticky a silně ohrožených druhů živočichů, vydává povolení k vývozu zvláště chráněných živočichů, vydává souhlas k vývozu či dovozu živočichů chráněných mezinárodními úmluvami.

Na regionální úrovni působí v České republice 9 územních odborů MŽP ČR (MARTIŠKO a kol., 1999).

8. Orgány ochrany zvířat v EU

Evropská rada (ER)

- Jedná se o mezistátní politickou instituci, která vznikla v roce 1986.
- Jejími členy jsou předsedové vlád a ministři zahraničí členských zemí a prezident Komise Evropské unie.
- Má určitou funkční odpovědnost v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky, hospodářské a měnové unie (VEČEREK a kol., 1997).

Vydala tyto rozhodnutí, směrnice a usnesení:

Rozhodnutí Rady, týkající se Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely 78/923/EEC z 19. června 1978

Rozhodnutí Rady, týkající se Protokolu, kterým se novelizuje Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely 92/583/EEC z 14. prosince 1992

Směrnice Rady o ochraně zvířat během přepravy 91/628/EEC a pozměňující směrnice 90/425/EEC a 91/496/EEC – má jednu přílohu

Směrnice Rady, kterou se novelizuje směrnice 91/628/EEC o ochraně zvířat během přepravy 95/29/EC z dne 29. června 1995

Směrnice Rady stanovující minimální standardy na ochranu telat 91/629/EEC z 19. listopadu 1991

Směrnice Rady stanovující minimální standardy pro ochranu prasat 91/630/EEC z 19. listopadu 1991

Směrnice Rady, kterou se přijímá rozsudek soudního dvora ve věci 131/86 88/166/EEC ze 7. března 1988 – tímto rozhodnutím byla anulována Směrnice Rady

86/113/EEC z 25. června 1986, jíž jsou stanoveny minimální standardy pro ochranu nosnic chovaných v klecových chovech.

V příloze této směrnice jsou stanoveny minimální standardy pro ochranu nosnic chovaných v klecových bateriích.

Rozhodnutí Rady, týkající se Evropské dohody o ochraně jatečných zvířat 88/306/EEC ze dne 16. května 1988

Směrnice Rady o ochraně zvířat během jejich porážek nebo jejich utracení 93/119/EC z 22. prosince 1993 - tato směrnice má sedm příloh

- Příloha A – požadavky uplatňované při přepravě a ustájení zvířat na jatkách
- Příloha B – imobilizace zvířat před omráčením, porážkou, nebo utracením
- Příloha C – omráčení a utracení zvířat jiných než kožešinových
- Příloha D – vykrvování zvířat
- Příloha E – postup utracení zvířat za účelem boje proti nákazám
- Příloha F – postupy utracení kožešinových zvířat
- Příloha G – utrácení nadpočetných kuřat a embryí v líhních a kuřat a embryí, která je třeba eliminovat

Směrnice Rady, ke sblížení právních a správních předpisů členských států pro ochranu obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely 86/609/EEC z 24. listopadu 1986 – ta má tři dodatky

Usnesení Rady, o podpisu Evropské dohody pro ochranu obratlovců používaných členskými zeměmi pro pokusné a jiné účely 86/C331/01 z 24. listopadu 1986

Usnesení představitelů vlád členských zemí Evropského Společenství, týkající se ochrany zvířat používaných pro experimentální a jiné vědecké účely 86/C331/02 z 24. listopadu 1986

Rozhodnutí komise, týkající se dohlížejího výboru na ochranu zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely

Rozhodnutí Rady týkající se Evropské dohody o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť 87/72/EEC

Směrnice Rady o ochraně přirozených biotopů a volně žijících zvířat a rostoucích rostlin 92/43/EEC z 21. května 1992 - tato směrnice má šest příloh

- Příloha I – typy přírodních biotopů, na nichž má společenství zájem a jejichž ochrana vyžaduje vyznačení zvláštních chráněných území

- Příloha II – druhy zvířat a rostlin, na nichž má společenství zájem a jejichž ochrana vyžaduje vytýčení zvláštních chráněných oblastí
- Příloha III – kritéria pro výběr míst přicházejících v úvahu jako místa významná pro společenství a pro vyznačení jako zvláštní chráněné oblasti
- Příloha IV – druhy zvířat a rostlin, na nichž má společenství zájem a které vyžadují přísnou ochranu
- Příloha V – druhy zvířat a rostlin, na nichž má společenství zájem a jejichž chytání, respektive sběr ve volné přírodě a využívání mohou podléhat správním opatřením
- Příloha VI – zakázané metody a prostředky odchytu a zabíjení a dopravní prostředky

Rozhodnutí Rady, týkající se úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů 82/461/EEC

Nařízení Rady, týkající se začlenění do společenství úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin 3626/82/EEC – toto nařízení má jeden dodatek

Dodatek A – úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (VEČEREK a kol., 1997).

8.1 Ochrana zvířat - situace v roce 2010

Orgány veterinární správy vykonávaly dozor nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu po celé uvedené období, provedly celkem 207 500 kontrol. Za rok 2010 provedli inspektoři krajských veterinárních správ (KVS) 12 841 kontrol. Počet a typ plánovaných kontrol byl stanoven na základě analýzy rizika podle “Víceletého plánu kontrol”. V roce 2010 byly zjištěny závady celkem při 842 dozorových akcích a týkaly se 373 762 zvířat. Počet podaných podnětů podle zákona OZT k zahájení správního řízení obecními úřady obcí s rozšířenou působností v roce 2010 mírně stoupl na 442, oproti 426 podnětům v roce 2009.

Přitom je ovšem nutné respektovat, že byly využívány i další sankce. Podle sdělení Ministerstva spravedlnosti bylo za týrání zvířat podle trestního zákona celkem v období od roku 1993 stíháno 681 a odsouzeno 350 osob. V roce 2010 bylo pro tento trestný čin stíháno 19, obžalováno 15 a odsouzeno 20 osob; zkrácené přípravné řízení proběhlo s 15 osobami. (informační bulletin 2010, státní veterinární správa).

Tabulka č. 1 - Soudní projednávání týrání zvířat

rok	stíháno	obžalováno	zkrácené řízení	navrženo k potrestání	odsouzeno
2001	53	37	0	0	22
2002	36	28	6	5	17
2003	40	33	4	4	14
2004	39	32	12	12	31
2005	16	12	3	3	15
2006	16	11	3	3	4
2007	21	16	3	3	17
2008	26	21	6	6	23
2009	22	20	7	7	19
2010	19	15	15	14	20

Zdroj: informační bulletin 2010

Pro tabulku sdělil informace odbor informatiky Ministerstva spravedlnosti ČR podle údajů státních zastupitelství a soudů.

Vzhledem k tomu, že trestní řízení probíhají i přes přelom roku, nesouhlasí počet obžalovaných s počtem odsouzených.

9. Psí hotely na jihu Čech

V současné době funguje na jihu Čech 6 psích hotelů. Z toho 2 přímo v Českých Budějovicích. Prvním je společnost Animal Rescue, která nefunguje jako klasický psí hotel, ale tak, že zaměstnanec společnosti dojíždí 3x denně k zákazníkovi domů a tam se o zvíře postará, tzn. vyvenčí, vymění vodu a žrádlo, učeše apod. Tyto tři návštěvy trvají celkem 90 minut. Tato služba není ideální v případě, kdy chovatel odjíždí na delší dobu, protože pes je po zbývající dobu sám bez přítomnosti lidí či jiných psů. Tato společnost také nabízí jednorázové venčení, kdy si pro psa přijedou, vyvenčí ho a uloží zpět domů (<http://www.animal-rescue.cz/>).

Dalším, kdo provozuje psí hotel, je kynologické cvičiště České Budějovice. Zde nabízejí ubytování psa ve venkovních kotcích. Toto cvičiště sídlí na adrese Litvínovická 6. Nabízí službu, že si pro psa přijedou domů a po skončení „ubytování“ ho dovezou. Také nabízejí slevy na delší pobyty.

Pes se může volně proběhnout po uzavřeném prostoru. Nevýhodou u tohoto hotelu je, že psi jsou umístěni pouze ve venkovních kotcích. Proto je toto ubytování nevhodné pro psy, kteří nejsou zvyklí pobývat venku (<http://www.cvicak-cb.com/>).

Zbývající hotely jsou poté roztroušeny po celých jižních Čechách. Např. psí hotel a salon Bacarola je provozován v Dačicích. Psi jsou zde buď v kotcích, nebo v bytě (pouze malá plemena). Nabízí zajištění pobytu psa i s tím, že mu poskytnou základní výcvik (<http://www.psihotel.eu/>).

Hotel Agí se nachází na samotě 2 km za Vimperkem. Pro psy nabízejí „ubytování“ ve venkovních kotcích, kotci v přízemí domu nebo v samostatných pokojích. Nabízejí možnost, že psa dopraví z domu až k nim a po skončení pobytu zase zpět domů. Také můžete psovi zpestřit pobyt výcvikem základní ovladatelnosti, přípravou na výstavu nebo naučením základních prvků dogdancingu. V tomto hotelu ubytovávají najednou jen 2 až 3 psy (<http://agihotel.blgz.cz/>).

Obrázek č. 1 - Místnost uvnitř domu

Zdroj: <http://agihotel.blgz.cz/>

Psí hotel Agáta v Drhovicích u Tábora funguje již 10 let. V hotelu je 17 venkovních kotců se zateplenou boudou. Psi mohou být ubytováni v domovském prostředí. Mají tu pro psy jeden hektar jako výběh a v létě se psi mohou ochladit buď ve velkém, nebo malém bazénu. V rámci „ubytování“ nabízejí různé druhy výcviku. Tento hotel funguje především jako nápravné psí centrum.

Obrázek č. 2 - Bazén na ochlazení

Zdroj: <http://www.psihotelagata.snadno.eu/>

Posledním poskytovatelem služeb psího hotelu je chovná stanice z Kotrčova mlýna. Stanici najdeme v Malém Jeníkově u Strmilova. Mají zde venkovní i vnitřní kotce a po domluvě s majitelem poskytují i základní výcvik. Do tohoto hotelu přijímají pouze psy velkých a obřích plemen. Také sem lze umístit i problémového psa (<http://www.kotrcuvmlyn.wz.cz/stranka2.html>).

10. Organizace a sdružení na území jižních Čech

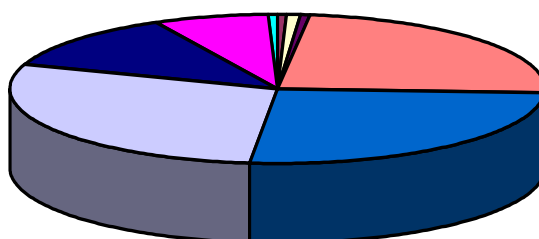
Jako další ze zájmových zvířat byla hodnocena možnost umístování opuštěných koček domácích (*Felis silvestris*). První organizací, která se zabývá ochranou opuštěných koček na území Českých Budějovic je občanské sdružení Kočky. Vzniklo v listopadu 2009 a jeho předsedkyní je paní Veronika Tlášková. Sdružení má 12 aktivních členek a 6 dobrovolnic. Nalezené kočky jsou umístovány do domácích depozit. V každém depozitu je od 10 do 20 koček a kocourů. V roce 2011 mělo sdružení k dispozici 6 stálých domácích depozit a 6 dočasných depozit dobrovolnic.

Tabulka č. 2 - Počty umístěných koček za rok 2011

Celkem koček	Umístěny do nových domovů	Vráceny majiteli	Útěky	Úmrtí
232	219	2	3	8

Zdroj: <http://www.kockycb.estranky.cz/clanky/vyrocní-zprava-2011.html>

Obrázek č. 3 - Odchyty koček za rok 2011

leden	únor	březen	duben	květen	červen
červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec

Zdroj: Od pověřené osoby pro odchyty zvířat pana **Ing. Frány**

Obrázek č. 4 - depozit Týn nad Vltavou

Zdroj:

www.facebook.com/photo.php?fbid=256585554362443&set=a.143607942326872.19642.143383659015967&type=3&theater

Obrázek č. 5 - depozit na Plzeňské v Českých Budějovicích

Zdroj:

<http://www.facebook.com/photo.php?fbid=347013515319646&set=a.143607942326872.19642.143383659015967&type=3&theater>

Další organizací je Centrum pro ochranu zvířat v Českých Budějovicích. Centrum zajišťuje provoz městského útulku, odchyt a kastraci divokých koček, záchranu volně žijících zvířat a zimoviště pro labutě. V roce 2011 bylo odchyceno 145 koček a kocourů. Z tohoto počtu byli 2/3 umístěny do náhradní péče 1/3 byla vrácena zpět do původní lokality jako základ stálé kočičí populace bez následků. V dané lokalitě se zachová kočičí populace, aniž by se dále rozrůstala a dané území neobsadí nevykastované kočky.

Tato organizace se rovněž stará o zimoviště labutí, které se nachází na řece Vltavě u Pražského předměstí v Českých Budějovicích. Zde jsou labutě přikrmovány obilím, aby lépe přežily zimu. Většinou se zde shromažďují kromě labutí i kachny divoké, lysky a holubi. Holubi se zde shromažďují na mostě pod pilíři i z toho důvodu, že je zde teplo. V hejnu labutí si můžeme občas povšimnout mlád'at, která jsou ještě šedobílá. Jsou to tzv. "podseděná mlád'ata". Podseděná mlád'ata se objevují při příznivých podmínkách, při nichž mohou labutě zahnízdít a vyvést ještě jedno mládě na konci léta.

Obrázek č. 6 - Krmení labutí v zimovišti

Zdroj: Autor

Obrázek č. 7 - Tzv. “podseděné mládě“

Zdroj: Autor

Jednou z dalších aktivit je péče o ježky, kteří by nepřežili zimu pro svou malou hmotnost. Ty předávají do centra ochrany fauny v Rozově.

Obrázek č. 8 - Jeden ze zachráněných ježků, který byl převezen do Rozova

Zdroj: Autor

Nejvýznamnější ze záchranných stanic je Centrum ochrany fauny v Rozově. Toto centrum vzniklo v roce 2006 a spadá pod ZOO Ohrada. Je členem Národní sítě stanic při Českém svazu ochránců přírody. Do toho centra jsou umisťována volně žijící zvířata poraněná nebo jinak handicapovaná. Při příjmu zvířete je posuzován druh postižení a šance jedince na přežití. Občas musejí být některá zvířata utracena. Často se stává, že lidé do centra přinesou zvířata zbytečně, např. mladé zajíce, srnčata či čerstvě vylétlá mláďata ptáků. Po přijetí se zde snaží zvířata vyléčit, aby mohla být navrácena do přírody, ale v některých případech to bohužel nejde. Tato zvířata zůstávají v centru, popř. jsou umístěna do jiné stanice tomu uzpůsobené. V roce 2010 bylo přijato 455 jedinců. Složení viz obrázek č. 10. Z celkového počtu 455 přijatých zvířat 155 uhynulo, 30 bylo utraceno, 40 předáno dál, 126 vypuštěno a 102 bylo ponecháno ve stanici (Výroční zpráva 2010, Zoo Ohrada).

Obrázek č. 9 - Zraněný Orel mořský

Zdroj: www.zoo-ohrada.cz

Tabulka č. 3 - Přehled ošetřených druhů zvířat v Rozově

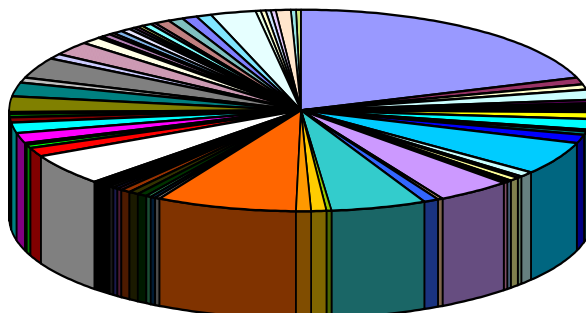
Druh	Počet	Druh	Počet	Druh	Počet
Ježek západní	90	Krahujec obecný	4	Sýkora babka	3
Netopýr hvízdavý	4	Poštolka obecná	35	Sýkora modřinka	11
Netopýr rezavý	4	Křepelka polní	1	Sýkora koňadra	5
Netopýr večerní	8	Bukač velký	1	Brhlík obecný	1
Vydra říční	3	Bukáček malý	1	Hýl obecný	2
Nosál červený	1	Chřástal polní	1	Dlask tlustozobý	2
Fretka	1	Racek chechtavý	3	Strnad obecný	2
Lasice hranostaj	1	Holub hřivnáč	3	Čačetka zimní	2
Kuna skalní	2	Hrdlička zahradní	2	Pěnkava jíkavec	2
Kuna lesní	1	Kukačka obecná	1	Zvonohlík zahradní	1
Liška obecná	5	Výr velký	1	Stehlík obecný	1
Veverka obecná	7	Kalous ušatý	2	Čížek lesní	3
Plch velký	1	Puštík obecný	5	Konopka obecná	1
Nutrie	1	Rorýs obecný	22	Vrabc domácí	4
Ondatra pižmová	2	Strakapoud velký	7	Kavka obecná	4
Prase divoké	6	Žluna zelená	2	Sojka obecná	4
Srnc obecný	25	Žluna hajní	1	Straka obecná	3
Zajíc polní	3	Břehule říční	1	Havran polní	12
Potápka roháč	1	Vlaštovka obecná	7	Křížák čtyřskvrnný	1
Volavka popelavá	3	Jiříčka obecná	8	Želva zelenavá	1
Čáp černý	1	Konipas bílý	3	Želva bahenní	1

Druh	Počet	Druh	Počet	Druh	Počet
Čáp bílý	1	Pěnice černohlavá	3	Chameleón jemenský	1
Labuť velká	20	Slavík modráček tundrový	1	Slepýš křehký	1
Čírka obecná	1	Rehek domácí	11	Užovka obojková	3
Kachna divoká	3	Drozd kvíčala	1	Užovka hladká	1
Káně lesní	25	Drozd zpěvný	10	Mlok skvrnitý	1
Moták pilich	1	Drozd brávník	4	Čolek velký	1
Jestřáb lesní	3	Kos černý	15		

Zdroj: Výroční zpráva 2010, ZOO Ohrada

Pro lepší vizuální představu o složení zvířat v Rozově přiložen obrázek č. 10.

Obrázek č. 10 - Druhy zvířat ve stanici Rozov

Ježek západní	Netopýr hvízdavý	Netopýr rezavý	Netopýr večerní	Vydra říční
Nosál červený	Fretka	Lasice hranostaj	Kuna skalní	Kuna lesní
Liška obecná	Veverka obecná	Plech velký	Nutrie	Ondatra pižmová
Prase divoké	Smec obecný	Zajíc polní	Potápek roháč	Volavka popelavá
Čáp černý	Čáp bílý	Labuť velká	Čírka obecná	Kachna divoká
Káně lesní	Moták pilich	Jestřáb lesní	Krahujec obecný	Poštolka obecná
Křepelka polní	Bukač velký	Bukáček malý	Chřástal polní	Racek chechtavý
Holub hřivnáč	Hrdlička zahradní	Kukačka obecná	Výr velký	Kalous ušatý
Puštík obecný	Rorýs obecný	Strakapoud velký	Žluna zelená	Žluna hajní
Břehule říční	Vlaštovka obecná	Jiříčka obecná	Konipas bílý	Pěnice černohlavá
Slavík modráček tundrový	Rehek domácí	Drozd kvíčala	Drozd zpěvný	Drozd brávník
Kos černý	Sýkora babka	Sýkora modřinka	Sýkora koňadra	Břhлік obecný
Hýl obecný	Diask tlustozobý	Strnad obecný	Čačetka zimní	Pěnkava jíkavec
Zvonohlík zahradní	Stehlík obecný	Čížek lesní	Konopka obecná	Vrabc obecný
Kavka obecná	Sojka obecná	Straka obecná	Havran polní	Křížák čtyřskvrnný
Želva zelenavá	Želva bahenní	Chameleón jemenský	Slepýš křehký	Užovka obojková
Užovka hladká	Mlok skvrnitý	Čolek velký		

Zdroj: Výroční zpráva 2010, ZOO Ohrada

Další záchranou stanicí je Makov. Tu založil v roce 1993 Český svaz ochránců přírody v Nové Vsi u Písku, která je zařazena do Národní sítě pro handicapované živočichy. V areálu je 35 voliér s rozlohou 4000 m². Tato stanice se stará o všechny handicapované živočichy z okolí Blatné, Milevska, Strakonice, Písku a Vodňan. Určitou raritou je zde již 9. rokem hnízdící handicapovaný pár čápů bílých, kteří mají trvale poškozená křídla. Za devět let odchovali 20 mláďat, která se vrátila do volné přírody. Tato stanice je zapojena do programu druhové ochrany. Tento program je zaměřen na dravce a sovy, čápy bílé (*Ciconia ciconia*), ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*) a skorce vodního (*Cinclus cinclus*) (<http://www.makov.cz>).

Třetí záchranou stanicí je stanice Sulimo – občanské sdružení pro záchranu dravců a sov. Tato stanice se nachází v Doudlebech a provozují jí manželé Bednářovi. Jedná se o malou záchranou stanici, kde je cca 30 zvířat. Peníze získávají jako ostatní občanská sdružení ze sponzorských darů a dotací. Ve stanici mají dvě handicapované orlice skalní (*Aquila chrysaetos*). První má špatný ramenní kloub a druhá má genetickou vadu, kvůli které jí nerostou dlouhá péra. Žádná z nich nejeví zjevné známky strádání.

Obrázek č. 11 - Orel skalní

Zdroj: <http://www.orelskalni.cz>

11. Diskuse a závěr

Záchranné stanice pro handicapovaná zvířata dodržují vyhlášku č. 114/2010 Sb. o ochraně handicapovaných zvířat při chovu (Večerek a kol., 2001). V záchranných centrech občas ošetří poranění, které bylo způsobeno zakázanými způsoby lovu (Kocourek, 1997). V souladu se zákony o veterinářství a léčivech (Večerek a kol., 2001) postupují všechny organizace. Dozor nad útulky se provádí dle vyhlášky č. 3/2009 (Večerek a kol., 2001). Podle zákona 246/1992 Sb. (Večerek a kol., 2001) bylo v roce 2010 odsouzeno 20 osob. Porovnání ohledně platnosti nového znění zákona je v souladu s tvrzením paní Prchalové (Prchalová, 2009).

Z posouzení současného stavu ochrany zvířat na jihu Čech vyplývá, že je na velmi dobré úrovni. Šest psích hotelů zde nabízí standardní služby a jejich kapacita je dostačující. V občanských sdruženích a záchranných stanicích pracují dobrovolníci, kteří ochraně zvířat věnují veškerý svůj čas a finanční prostředky. Tři záchranné stanice jsou financované pouze z dotací a sponzorských darů. Získání dotací je obtížné zvláště pro menší stanice, protože náklady potřebné pro splnění podmínek jsou finančně náročné. Občanské sdružení Kočky je financované pouze ze sponzorských darů. Českobudějovický útulek včetně Centra na ochranu zvířat vykazuje úspěšnou činnost, co do počtu ošetřovaných zvířat a jejich následnému umístění. Finanční porovnání s ostatními útulky nebylo možné, protože tyto údaje jsou dostupné pouze pro oprávněné osoby.

Od příštího roku začne platit nový zákon na ochranu zvířat a lze předpokládat, že bude mít významný dopad i do činnosti těchto organizací.

Použitá literatura

KOCOUREK, Jiří (1997) : **Veterinární péče a ochrana zvířat**, vydání 1., Praha, UNION, 413 str.

MARTIŠKO, Josef (ed.) (1999) : **Ochrana dravců a sov v zemědělsky využívané krajině**, vydání 1., Brno, EkoCentrum Brno, 227 str.

NOVÁK, Pavel (1999): **Chov nebezpečných druhů zvířat má svá úskalí**, Veterinářství, 10/99, 428 - 431

PRCHALOVÁ, Jana (2009) : **Právní ochrana zvířat**, Praha, LINDE, 328 str., ISBN: 978 – 80 -7201 – 763 - 8

VEČEREK, Vladimír, BURDA, Zdeněk, DOUSEK, Jiří, NOVÁK, Jiří (1997) : **Právní předpisy evropské unie na ochranu zvířat**, vydání 1., Brno, VFU Brno, 90 str.

VEČEREK, Vladimír, DOUSEK, Jiří, BURDA, Zdeněk, VEČERKOVÁ, Eva, SÝKOROVÁ, Ivana (2001): **Ochrana zvířat**, vydání 1., Brno, VFU Brno, 156 str.

WEBSTER, John (1999) : **Welfare: životní pohoda zvířat, aneb, Střízlivé kázání o ráji**, přeložil ŠPINKA, Marek, Praha, Nadace na ochranu zvířat, 264 str., ISBN: 80 – 238 – 4086 – X

Zoo Ohrada Hluboká nad Vltavou (2010) : **Výroční zpráva 2010**, Zoo Ohrada Hluboká nad Vltavou, 64 str., nepublik.

Internetové zdroje

www.animal-rescue.cz – čerpáno dne 20. 12. 2011

<http://agihotel.blgz.cz> čerpáno dne 20. 12. 2011

www.cvicak-cb.com čerpáno dne 20. 12. 2011

ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ochranci-novy-obcansky-zakonik-zhorsipostaveni-opustenyh-zvirat – čerpáno 20. 11. 2011

www.kockycb.estranky.cz čerpáno dne 12. 1. 2012

www.kotrcuvmlyn.wz.cz čerpáno dne 20. 12. 2011

leccos.com/index.php/clanky/columella čerpáno 10. 8. 2011

www.makov.cz čerpáno dne 12. 12. 2011

www.orelskalni.cz čerpáno dne 13. 12. 2011

www.psihotel.eu čerpáno dne 20. 12. 2011

www.psihotelagata.snadno.eu čerpáno dne 20. 12. 2011

www.svcr.cz/Index.php?art=1285 čerpáno 20. 12. 2011

www.zoo-ohrada.cz čerpáno dne 8. 12. 2011

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Soudní projednávání týrání zvířat.....	33
Tabulka č. 2 - Počty umístěných koček za rok 2011.....	36
Tabulka č. 3 - Přehled ošetřených druhů zvířat v Rozově	40

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - Místnost uvnitř domu	34
Obrázek č. 2 - Bazén na ochlazení	35
Obrázek č. 3 - Odchyty koček za rok 2011	36
Obrázek č. 4 - depozit Týn nad Vltavou	36
Obrázek č. 5 - depozit na Plzeňské v Českých Budějovicích	37
Obrázek č. 6 - Krmení labutí v zimovišti	38
Obrázek č. 7 - Tzv. “podseděné mládě“	38
Obrázek č. 8 - Jeden ze zachráněných ježků, který byl převezen do Rozova.....	39
Obrázek č. 9 - Zraněný Orel mořský.....	40
Obrázek č. 10 - Druhy zvířat ve stanici Rozov	41
Obrázek č. 11 - Orel skalní	42